

چگونه یک نقد علمی بنویسیم؟

در شماره‌ی قبل اهمیت نوشتن نقد علمی، برای یک مقاله و کمکی که نقد به یادگیری و فهم بهتر ایده و مفاهیم آن مقاله می‌کند، در همین قسمت (یادداشت سردبیر)، توضیح داده شد. در این شماره کمی در مورد نحوه‌ی نوشتن این نوع نقد توضیح داده می‌شود.

یک نقد از دو قسمت اصلی تشکیل می‌شود: خلاصه و ارزیابی. منظور از خلاصه‌ی مقاله این است که ایده‌های اصلی، نحوه‌ی ارتباط این ایده‌ها باهم و نتایج حاصل از آن مرور شود، با این فرض که اگر خواننده‌ی نقد شما مقاله‌ی اصلی را نخوانده است، در جریان کلیات آن قرار گیرد. این خلاصه شامل نکاتی است که از نظر شما مهم بوده‌اند، لذا ممکن است با خلاصه‌ای که فرد دیگری تهیه کرده است، متفاوت باشد. همین موضوع نشان می‌دهد که شما یا فرد دیگر چه مقدار در فهم نکات اصلی مقاله عمیق شده‌اید و توانسته‌اید با دانش، معلومات و تجربیات قبلی خود ارتباط برقرار کنید. در نوشتن این خلاصه از لغات، کلمات و واژه‌های خود استفاده و از نقل قول‌های مستقیم و مکرر پرهیز کنید. در نقد شما باید نظریات و ایده‌های نویسنده‌ی مقاله‌ی اصلی از نظریات نقادانه‌ی شما متمایز باشد. یعنی به گونه‌ای خلاصه را بنویسید که مشخص باشد این قسمت‌ها ایده‌ها و نظریات نویسنده‌ی مقاله است. برای مثال می‌توانید از این عبارت یا مشابه آن استفاده کنید: «نویسنده‌ی مقاله اظهار می‌دارد...» یا «[نام نویسنده را بیاورید] نتیجه‌گیری می‌کند که...».

منظور از ارزیابی در نوشتن نقد یک مقاله این است که عقاید، نظریات و احساس خود را در مورد بخش‌ها و ایده‌های مختلف مقاله، چه مثبت و چه منفی بیان کنید. برای این کار می‌توانید از تجربیات شخصی یا مطالب و مقاله‌های علمی دیگر در تأیید یا رد یک مطلب استفاده کنید. برای مثال می‌توانید با ذکر تجربه‌ی معلمی خود، نتیجه‌گیری مقاله را رد یا تأیید یا با نقل از یک پژوهش یا کتاب علمی، بخشی از مطالب مقاله را ارزیابی کنید. در هنگام نوشتن ارزیابی خود احترام نویسنده‌ی مقاله را حفظ و از اظهارنظرهای قطعی، محکم و قاطع خودداری کنید. برای مثال می‌توانید از عبارت‌هایی مثل «به نظر می‌رسد که...» یا «می‌توان به گونه‌ای دیگر نتیجه‌گیری کرد» استفاده کنید.

نقد شما ترکیب و مخلوطی از خلاصه و ارزیابی خواهد بود و ضمن آن که کل متن باید ارتباط مفهومی و منطقی برای خواننده را نیز در بر داشته باشد. زبان نوشتاری را متناسب با خواننده‌ی احتمالی نقد خود تنظیم کنید. اگر از منبع یا مراجع دیگری غیر از خود مقاله استفاده کردید حتماً در انتهای نقد خود فهرست منابع و مراجع را ذکر کنید. بعد از نوشتن نقد خود، آن را به یکی از دوستان خود بدهید تا مطالعه کند. برای یک مقاله‌ی دو یا سه صفحه‌ای، یک صفحه نقد کافی است. نظریات این خواننده به شما کمک می‌کند تا نقایص احتمالی نقد خود را متوجه شوید و نسبت به رفع اشکالات و بهتر شدن آن اقدام کنید.

منتظر نقدهای منصفانه و خوب شما در مورد مطالب مجله‌ی رشد راهنمایی تحصیلی هستیم.